

KANTAR PUBLIC

Rapport: Barndom utan baksmälla 2023

På uppdrag av Systembolaget

Johan Orbe
Anton Wallin
2023-06-09

De som upplevt vuxnas fylla som barn, vill att vuxna förstår och agerar idag

- Som barn upplevde 3 av 10 att en närstående upprepat drack för mycket. De flesta blev negativt påverkade.
- 6 av 10 säger att det verkligen hjälpte dem som barn att någon annan vuxen såg och agerade.
- I vuxen ålder har var tredje själv lagt märke till en vuxen i barnfamilj som druckit för mycket. Då har flertalet valt att agera.
- 8 av 10 tycker inte att vuxna ska dricka sig berusade i barns närvaro.
- Lika många vill att fler får veta hur barn påverkas av vuxnas alkoholkonsumtion.

Detta är i korthet resultatet av denna femte version av [Barndom utan baksmälla](#), för Systembolaget av Kantar Public, i maj 2023.

De viktigaste slutsatserna med något fler ord och exakta siffror

- 28 procent uppger att någon person i deras närhet återkommande drack för mycket alkohol under deras barndom. 83 procent av dessa blev negativt påverkade av det.
- Av de som blev negativt påverkade svarar hälften (52%) att det var någon vuxen som uppmärksammade det. En tredjedel (34%) av de vuxna som uppmärksammade det agerade inte. Ungefär lika många (31%) svarar att den vuxna som uppmärksammade den negativa påverkan pratade med den/de vuxna som ibland eller ofta var påverkad.
- 58 procent svarar att det hjälpte i hög grad att personen agerade.
- Av de som uppger att en vuxen uppmärksammade den negativa påverkan svarar en av tio (10%) att de inte önskar att den vuxna hade agerat. Störst andel önskar att den vuxna hade agerat genom att prata direkt med en själv (37%).
- Var tredje (34%) uppger att de i vuxen ålder någon gång har uppmärksammat en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bor tillsammans med barn. Av dessa svarar två av tre (65%) att de på något sätt agerade. Fyra av tio (40%) valde att prata med den vuxna som återkommande drack för mycket.
- 30 procent svarar att man i vilken situation som helst skulle agerat, medan 18 procent inte visste hur de skulle agera i situationen.
- 83 procent anser att man inte ska dricka sig berusad i barns närvaro, vilket kan kontrasteras mot hur många som uppmärksammat att en vuxen som druckit för mycket i barns närvaro.
- Åtta av tio (80%) upplever att det behövs mer kunskap till allmänheten som visar hur barn påverkas av vuxnas alkoholkonsumtion

Om Barndom utan baksmälla

Det är den femte rapporten under namnet Barndom utan baksmälla. Den ger svar på hur vanligt det är att en vuxen återkommande druckit för mycket i ens närhet när man var liten, hur man påverkades av det samt om man själv i vuxen ålder bevitnat någon annan vuxen som druckit för mycket i barns närhet.

Syftet med Barndom utan baksmälla är att hjälpa de vuxna, som ser föräldrar dricka i barns närhet, att göra skillnad för barnet.

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes Kantar Public den 15-29 maj 2023, via Sifopanelen, en riksrepresentativ och slumpmässigt rekryterad onlinepanel. Totalt genomfördes 4 200 intervjuer bland allmänheten, i spannet 25-79 år.

I denna rapport redovisas samtliga frågor. Intressanta och statistiskt säkerställda skillnader kommenteras i text.

1
Upplevelse i barndomen
av alkoholkonsumtion
bland närstående

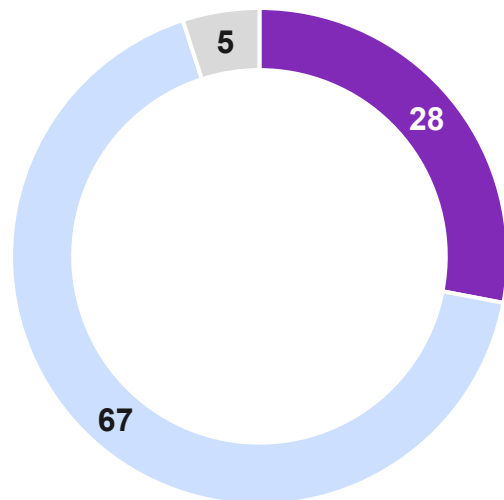
3 av 10 växte upp med någon som drack för mycket

Drygt åtta av tio blev negativt påverkade av upplevelsen

- 28% svarar att under uppväxten var det någon person i deras närhet som återkommande drack för mycket alkohol. I åldersgruppen 30-49 har signifikant fler denna upplevelse (34%).
- 83 procent svarar att de blev negativt påverkade av detta. Fler kvinnor (33%) svarar att de ofta påverkades negativt, medan var femte man (20%) uppger det samma.

Fanns det någon vuxen person i din närhet som återkommande drack för mycket alkohol under din uppväxt?

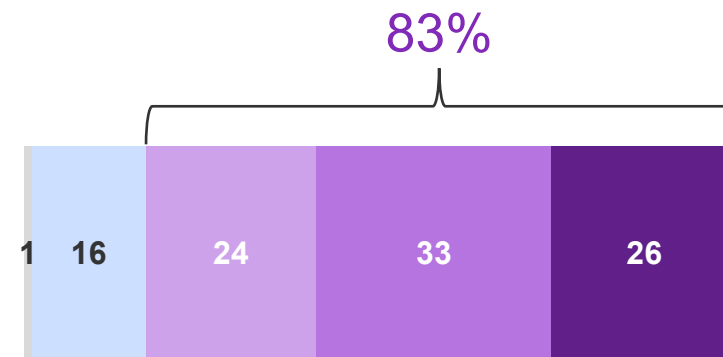
Antal intervjuer: 4200 samtliga

■ Ja ■ Nej ■ Tveksam, vet ej

Blev du negativt påverkad av detta?

Antal intervjuer: 1033, de som svarat att det fanns någon vuxen person i sin närhet som återkommande drack för mycket alkohol under sin uppväxt

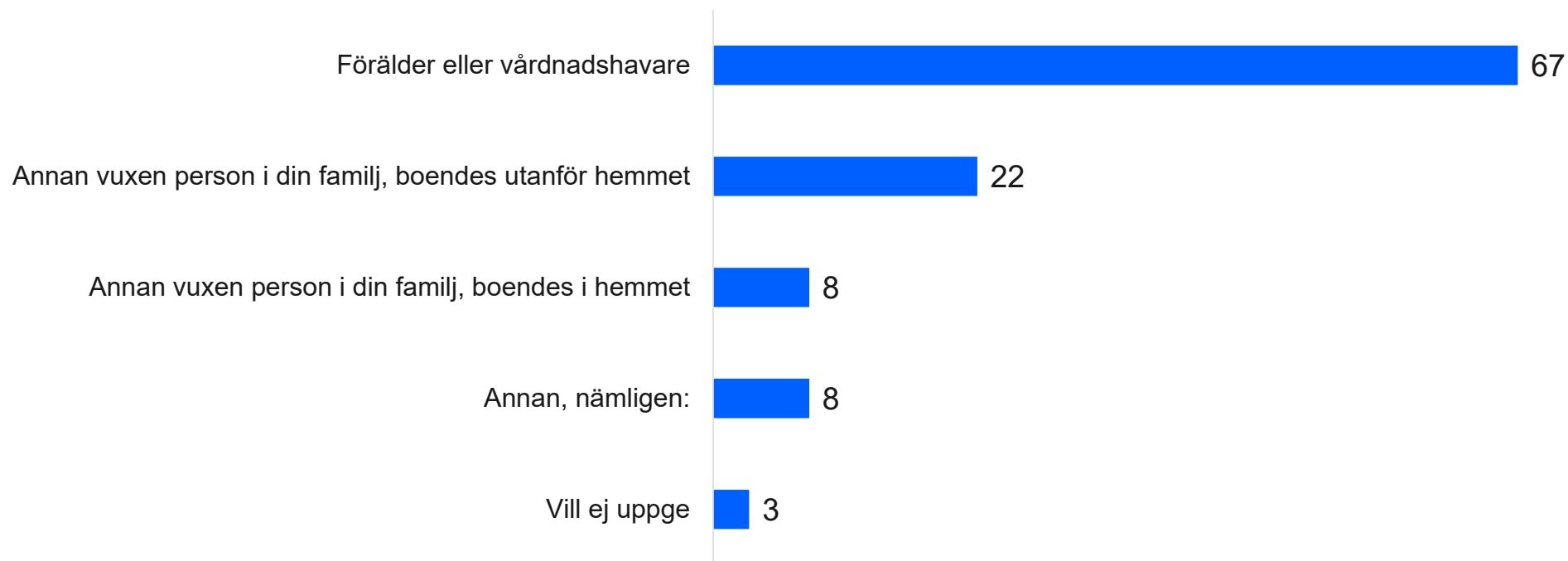

■ Ej svar ■ Nej, aldrig ■ Ja, men sällan
■ Ja, ibland ■ Ja, ofta

I 2 fall av 3 var det en förälder eller vårdnadshavare som drack för mycket

Vem i din närhet var det som återkommande drack för mycket alkohol?

Antal intervjuer: 1033, de som svarat att det fanns någon vuxen person i sin närhet som återkommande drack för mycket alkohol under sin uppväxt

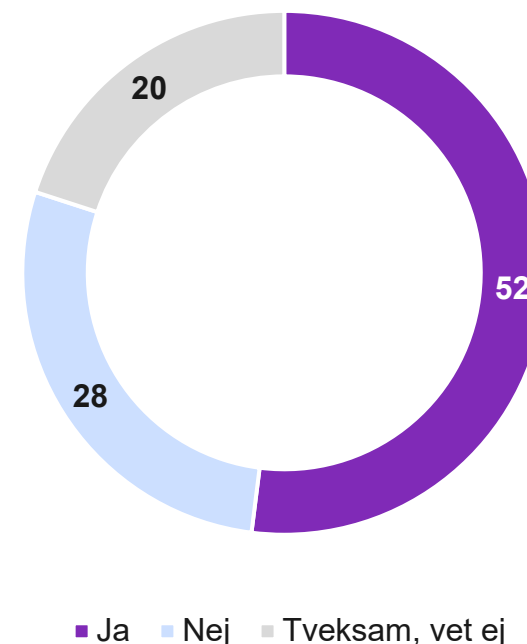

I vartannat fall uppmärksammade någon annan vuxen drickandet

- I drygt hälften av fallen var det en annan vuxen som uppmärksammade att de, som barn, blev negativt påverkade av att en person i närheten återkommande drack för mycket alkohol.
- Det är små men signifikanta skillnader mellan könen (man 55%, kvinna 48%).
- De i övre medelåldern, 50-64 år, svarar i något högre utsträckning att ingen annan vuxen uppmärksammade det (34% "Nej").

Du svarade att du blev negativt påverkad av att en vuxen person i din närhet återkommande drack för mycket alkohol under din uppväxt. Var det någon annan vuxen som uppmärksammade detta?

Antal intervjuer: 896 de som svarat att de blivit negativt påverkade av att en vuxen person i närheten återkommande drack för mycket alkohol under uppväxten.

Var tredje vuxen agerade inte trots att de uppmärksammat barnet

- I en tredjedel av fallen där någon vuxen uppmärksammade situationen, agerade den inte (34%).
- Ungefär lika många fall (31%) valde dessa vuxna istället att prata med den som var påverkad.
- En av sju (16%) svarar att denna vuxna person blev ett stöd eller var en person att prata med.

Agerade den/de vuxna som uppmärksammade detta? Fler svar möjliga

Antal intervjuer: 423, de som uppgav att det fanns någon vuxen som uppmärksammade

Att en annan vuxen agerar hjälper barnet

Upplövde du att detta agerande hjälpte dig?

Antal intervjuer: 247, de som uppgav att någon annan vuxen agerade

58% ja, det hjälpte mig

■ Tveksam, vet ej

■ Nej, inte alls

■ Nej, inte särskilt hög grad

■ Ja, i ganska hög grad

■ Ja, i mycket hög grad

4 av 10 önskar att den vuxne hade pratat direkt med dem själva

- Tre av fyra (75%) svarar på hur de önskar att de uppmärksamma vuxna skulle agerat.
- Nästan 4 av 10 önskar att den vuxne hade pratat direkt med dem själva (37%)
- Men i åldern 65-79 är det färre (25%) som önskar att den vuxna hade tagit direktkontakt.
- Fler män (16%) än kvinnor (4%) önskar att andra vuxna inte agerar överhuvudtaget.

Hur önskar du att den/de vuxna som uppmärksammade detta hade agerat? Fler svar möjliga

Antal intervjuer: 410, de som uppgav att någon annan vuxen uppmärksammade

2

Vuxnas upplevelse av alkoholkonsumtion i närheten av barn

1 av 3 har sett en vuxen i barnfamilj som återkommande druckit för mycket

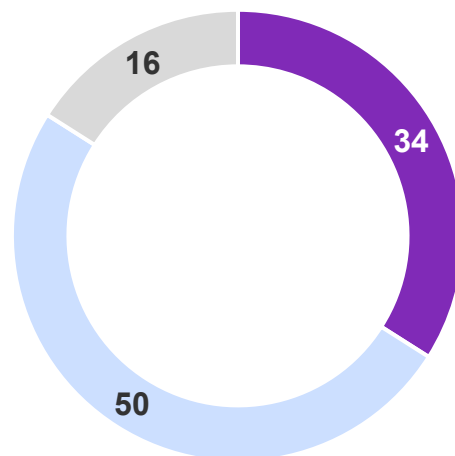
- En av tre (34%) har uppmärksammat en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bor tillsammans med barn under 18 år.
- En av fem (18%) uppger att dessa var familjemedlemmar.
- Fler kvinnor (24%) än män (11%) har uppmärksammat att familjemedlemmarna var män.
- Fler män svarar att det gällt antingen en granne (män 15%, kvinnor 11%) eller en arbetskollega (män 14%, kvinnor 7%).

* Förälder till ett barn du känt/känner via arbete som...

* lärare, förskolepedagog, barnskötare eller liknande

Har du själv i vuxen ålder någon gång uppmärksammat en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bor eller då bodde tillsammans med barn under 18 år?

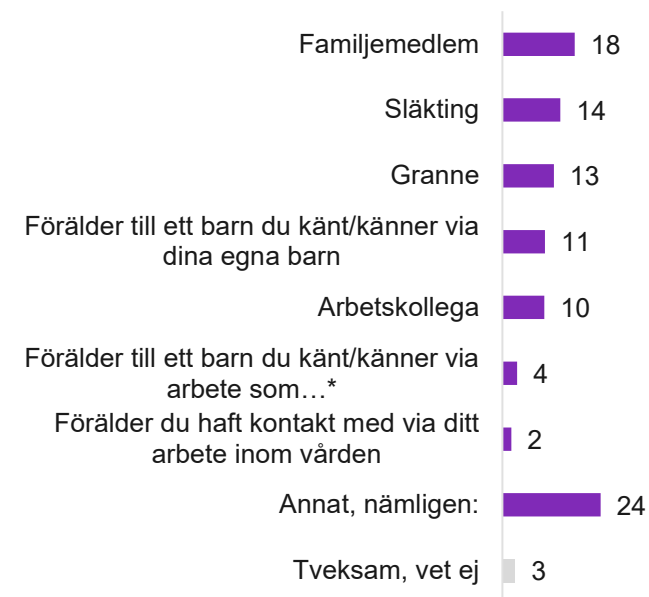
Antal intervjuer: 4200 samtliga

■ Ja ■ Nej ■ Tveksam, vet ej

Den senaste gången du uppmärksammade detta hos någon som bor eller då bodde tillsammans med barn, vilken relation hade du till personen som drack för mycket alkohol? Det var en...

Antal intervjuer: 1412, de som uppmärksammat

3 av 10 agerade inte när de uppmärksammade läget – färre män än kvinnor

- Tre av tio svarar att de inte agerade inte senaste gången som de uppmärksammade en vuxen som återkommande drack för mycket alkohol och som bodde ihop med barn. I synnerhet män (40%) uppger sig inte agerat, i jämförelse med kvinnor (22%).
- Störst andel uppger att de agerade genom att prata med den vuxna (39%).

Den senaste gången du uppmärksammade en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bodde ihop med barn, agerade du på något sätt?

Fler svar möjliga

Antal intervjuer: 1412, de som uppmärksammat

Osäkerhet eller rädsla för att göra fel och förvärra situationen hindrar den som ser

- Tre av tio svarar att de alltid har agerat. Kvinnor instämmer i detta i högre grad (34%) jämfört med män (25%). En majoritet (55%) av de som uppmärksammat det i sitt pedagogiska eller vårddyrke svarar att de alltid agerat.
- Män anser i högre grad att de inte tyckte var deras ensak (12%) jämfört med kvinnor (4%).
- De som är 25-29 år (32%) och 30-49 år (24%) svarar i högre grad än övriga att de inte visste hur de skulle agera.

* Jag var orolig att det skulle leda till att personens barn skulle omhändertas

Om du någon gång uppmärksammat en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bodde tillsammans med barn under 18 år men där du inte agerat. Vad hindrade dig från att agera? Fler svar möjliga.

Antal intervjuer: 1412, de som uppmärksammat

Hinder: Okunskap om hur barnen påverkas och frånvaro av konkreta skada för barnet

Vad hade krävts för att du skulle ha agerat i den/de situationerna?

Citaten som presenteras är återkommande teman som nämns i de öppna svaren

"Att jag sett att barnen
råkade illa ut. Nu vet jag att
de inte gjorde det."
Kvinna 30-49 år

"Mer ryggrad."
Man 65-79 år

"Civilkurage. Svårt när man
samtidigt vill ha en bra
relation. Känsligt."
Kvinna 65-79 år

"Mer kunskap om
situationen."
Man 30-49 år

"Mer kunskap om hur illa
barn far av fulla vuxna."
Kvinna 50-64 år

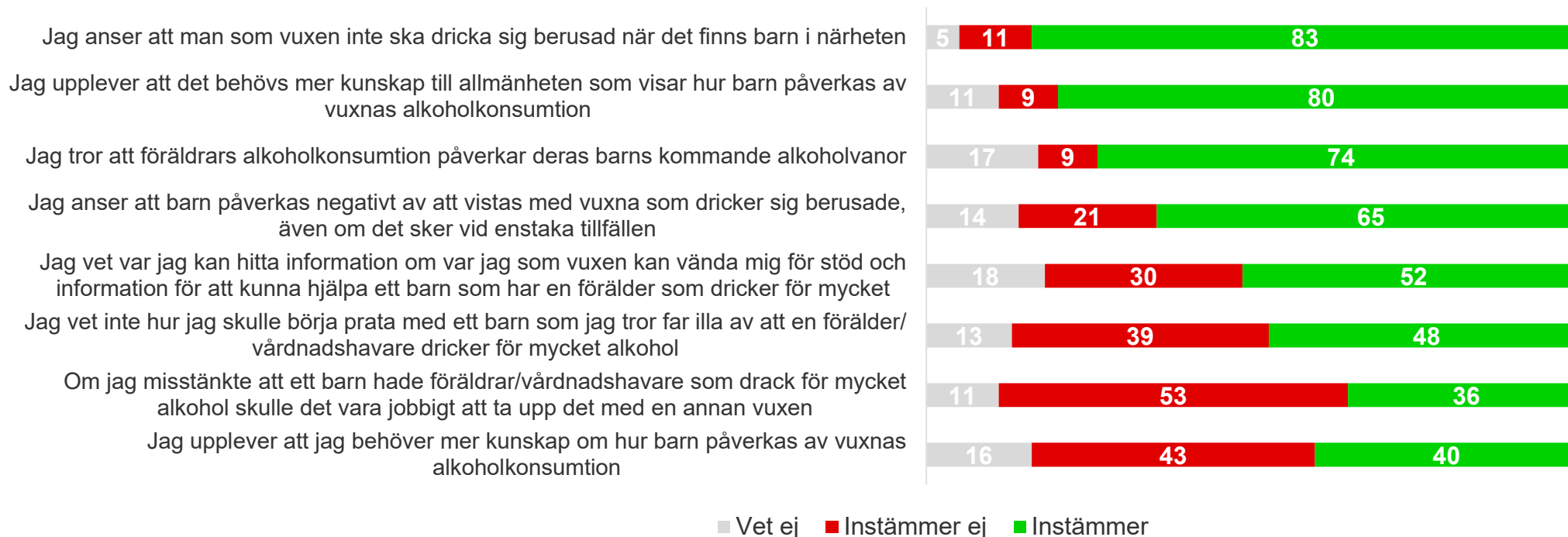
"Enkelt, anonymt sätt att
"anmäla" problemet på"
Man 30-49 år

"Våld av något slag"
Kvinna 65-79 år

8 av 10 anser att vuxna inte ska dricka sig berusade med barn i närheten

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden?

Antal intervjuer: 4200 samtliga

KANTAR PUBLIC

Johan Orbe

johan.orbe@kantar.com

Anton Wallin

anton.wallin@kantar.com

www.kantarpublic.com/se

